

University of
Sistan and Baluchestan

Iranian Academy of
Management Sciences

Institutional Capacity Framework of Public Organizations (Study of the Basic goods of wheat)

Reza Vaezi*¹, Hosein Aslipour², Saeed Zarandi³, Leila Shams⁴

1. Professor, Department of Public Administration, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (Corresponding Author). E-mail: Vaezi@atu.ac.ir
2. Associate Professor, Department of Public Administration, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.
3. Assistant Professor, Department of Public Administration, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran
4. PhD Student in Public Administration, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Extended Abstract

Abstract

Public organizations should have a high institutional capacity to perform their tasks successfully and correctly. Institutional capacity helps them improve their current system's power in performing their tasks. To propose the framework of institutional capacity in public organizations, the present study investigates the supply of the basic goods of wheat as one of the most significant tasks of the government. The related upstream documents were coded with the thematic analysis strategy, and 16 semi-structured interviews were conducted with experts. The results revealed that the institutional capacity framework in providing the basic goods of wheat includes five levels of organizational capacity, a network of organizations, inter-organizational partnership mechanisms, an institutional context, and an environmental context. Each of them has elements that play a role in achieving the goal of providing the basic goods of wheat. Also, the presented institutional capacity framework can be generally used for other public organizations to achieve their goals sustainably while making optimal use of existing resources by having a comprehensive and systematic look at other elements outside the institution.

Introduction

New definitions were proposed for the government and the field of its interventions after the failures of capitalist theories. The tasks of the government in the fields of economy and public services have expanded in recent years in the form of providing various types of commodities and services. One of these tasks is to provide basic goods as one of the primary

needs in society. Basic goods are the goods and services that meet the primary needs of humans and are considered one of the factors of human welfare (Reinert, 2018: 29). A list of basic goods includes rich and nutritious food, clean water, sanitation, health services, educational services, housing, electricity, and security services (Reinert, 2015). Rich and nutritious food, in terms of basic goods, includes a wide range of commodities such as rice, wheat, sugar, oil, meat, etc. Among them, wheat is considered the world's most vital and valuable food. It directly and indirectly plays a significant role in providing people with food. Wheat is cultivated in various weather conditions and is considered a strategic commodity. Its world trade is more than the total of other crops. Iran has some barriers regarding wheat supply in various legal and policy-making, coordination and management, climatic and environmental dimensions, and in providing various financial and technological resources.

Institutional capacity is defined as the process of improving an institution's capability to perform its tasks and functions effectively using its resources as efficiently as possible. Institutional capacity deals with capacity building beyond the training of experts. It covers various political, technical, financial, and administrative components, which can overlap and complement each other (Krishnaveni & Sujatha, 2013). Deprivation of basic goods can significantly impact people's welfare, highlighting the significance of the government's tasks in providing and supplying these commodities. Wheat and its related products have a special place in the country's people's food basket. This issue has increased the sensitivity of the wheat supply in the country more than ever. Considering the crucial challenges mentioned regarding wheat supply in the country, the role of the institutional capacity of the public sector becomes more visible since, based on the challenges raised, it seems that a set of external factors, other than internal factors, are effective in the wheat supply. The purpose of this study is to propose the institutional capacity framework for providing the basic goods of wheat by using the opinions of specialists and experts of Iran's State Trading Company as the mighty arm of the government in providing basic goods in the country to identify and present the significant elements of the institutional capacity regarding the adequate performance of this organization's tasks in providing wheat.

Case Study

A case study in this study is the supply of the basic goods of wheat from the documents and upstream rules and experts' points of view.

Methods

Research blocks are used to provide interrelationships between different components of the research process so the researcher gains a general picture of the entire research process. Creating research blocks to explain the interrelationships between different components of the research process starts

with ontology as the beginning of research (Singh, 2019). The six research blocks are ontological foundations, epistemological positions, research approach, research strategies, data collection methods, data analysis, and interpretation methods (McNab, 2015:68-69). Thus, according to the research blocks, the present study is an idealistic research ontologically, and its epistemological basis is closer to the metaphysical and theoretical position. The approach of this study is qualitative, and its strategy is thematic analysis. Data collection methods include reviewing documents and upstream rules and semi-structured interviews with experts. The method of data analysis is coding.

Data analysis

The documents and rules were analyzed using the thematic analysis method in MAXQDA2020 software. For this purpose, the propositions of the documents were entered into the software and coded. Descriptive coding is first performed in coding upstream documents and rules using the thematic analysis method. For this purpose, the texts of each selected document and rule are carefully studied, and the propositions related to the research goals are obtained. The interpretive coding stage is performed after obtaining the basic themes in the descriptive coding. In this stage, the basic themes are categorized based on the research goals. Accordingly, the basic themes are classified into five general categories, including financial resources, infrastructure and technology, training and empowerment, supportive policies and rules, and subsidized facilities. The study's statistical population in the interview section included the managers of Iran's State Trading Company as the primary custodians of the supply of basic goods. However, some experts from the Ministry of Jihad of Agriculture were also interviewed to obtain more data. The researcher reached theoretical saturation in the tenth interview, so no new answers were obtained for the interview questions. However, the interviews were continued for six more to ensure no new data were obtained and saturation had been achieved. Thus, a total of 16 interviews were conducted. The minimum time of the interviews was about 20 minutes, and the maximum was about 90 minutes. The interviews lasted 500 minutes (equivalent to 8 and a half hours). The texts of the interviews conducted with the experts were entered into the MAXQDA software and coded. In the descriptive coding stage of thematic analysis, basic themes were extracted from the important propositions of the interviews.

The final institutional capacity framework in providing basic goods according to the results of data analysis of upstream documents and rules and interviews with experts in the present study included 5 levels including the organizational capacity of Iran's State Trading Company; network of organizations; inter-organizational partnership mechanism, an institutional context, and an environmental context. The interactions between these levels lead to various outcomes such as the health and welfare of people, sustainable development of

agriculture, reduction of wheat loss in the production chain, reduction of wheat and flour smuggling, reduction of non-human costs, the optimal pattern of consumption, and protection of natural resources.

Conclusion

Based on the assumptions of new institutionalism, this idea was raised that many events within organizations and the objective tasks in which organizations are involved are highly associated with social relations. This focus on the vast social structure in which organizations are placed has been a significant leap in analyzing the functions of organizations. According to this viewpoint, the concept of institutional capacity is beyond considering organizations as single entities and their tasks, structures, and processes. Institutional capacity refers to the organization's capability to achieve the desired goals sustainably and effectively. Institutional capacity is a multidimensional concept that includes various resources and capabilities enabling the desired institution to operate efficiently and provide its desired services or perform its tasks properly. Organizations can acquire a strong institutional capacity, enabling them to perform their tasks effectively and have minimal waste of resources by understanding and investing in key components. To propose a framework for the institutional capacity of public organizations in this study, the basic goods of wheat was investigated, and a framework with five levels including the organizational capacity of the state trading company, a network of organizations, inter-organizational partnership mechanism, an institutional context, and an environmental context was presented.

Keywords: Capacity, Institutional capacity, Public sector, Basic goods, wheat.

Article Type: Research Article

Cite this article: Vaezi, R., Aslipour, H., Zarandi, S., & Shams, L. (2025) Institutional Capacity Framework of Public Organizations (Study of the Basic goods of wheat). *Public Management Researches*, 18 (67), 1-30. (In Persian)

DOI: 10.22111/JMR.2024.47773.6141

Received: 19 Jan. 2024

Revised in revised form: 13 Apr. 2024

Accepted: 13 May. 2024

Published online: 21 Mar 2025

© The Author(s).

Publisher: University of Sistan and Baluchestan

چارچوب ظرفیت نهادی سازمان‌های دولتی (مطالعه کالای اساسی گندم)

رضا واعظی^{۱*} - حسین اصلی پور^۲ - سعید زرنندی^۳ - لیلا شمس^۴

۱. نویسنده مسئول، استاد گروه مدیریت دولتی دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

Vaezi@atu.c.ir

۲. دانشیار گروه مدیریت دولتی دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۳. استادیار گروه مدیریت دولتی دانشکده مدیریت و حسابداری دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۴. دانشجوی دکتری مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

چکیده

چنانچه سازمان‌های دولتی بخواهند وظایف خود را با موفقیت و به‌درستی انجام دهند بایستی از توان اداری بالایی برخوردار باشند و در این مسیر ظرفیت نهادی به آن‌ها کمک می‌نماید تا توان سیستم فعلی خود را در انجام وظایفشان ارتقا دهند. در این پژوهش به‌منظور پیشنهاد چارچوب ظرفیت نهادی در سازمان‌های دولتی به مطالعه تأمین کالای اساسی گندم به‌عنوان یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها پرداخته شده و با استراتژی تحلیل مضمون اسناد بالادستی مرتبط کدگذاری گردید و ۱۶ مصاحبه نیمه ساختاریافته با خبرگان صورت پذیرفته است. نتایج حاصل نشان داد که چارچوب ظرفیت نهادی در تأمین کالای اساسی گندم شامل پنج سطح ظرفیت سازمانی؛ شبکه سازمان‌ها؛ سازوکار مشارکت بین سازمانی؛ بستر نهادی و بستر محیطی است که هر کدام دارای ارکانی هستند که در دستیابی به هدف تأمین کالای اساسی گندم ذی نقش هستند. چارچوب ظرفیت نهادی ارائه‌شده می‌تواند به‌طور کلی برای سایر سازمان‌های دولتی مورد استفاده قرار گیرد تا با داشتن نگاهی جامع و سیستمی به سایر ارکان خارج از نهاد بتوانند ضمن استفاده بهینه از منابع موجود به شیوه‌ای پایدار به اهدافشان دست یابند.

واژه‌های کلیدی: ظرفیت، ظرفیت نهادی، بخش دولتی، کالای اساسی، گندم

مقاله مستخرج از رساله دکتری خانم لیلا شمس است.

استناد: واعظی، رضا؛ اصلی پور، حسین؛ زرنندی، سعید؛ شمس، لیلا (۱۴۰۴). چارچوب ظرفیت نهادی سازمان‌های دولتی (مطالعه

کالای اساسی گندم)، پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۱۸(۶۷)، ۳۰-۱. DOI: 10.22111/JMR.2024. 47773.6141

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۹ تاریخ ویرایش: ۱۴۰۳/۰۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۲۴ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۱/۰۱

نوع مقاله: علمی پژوهشی ناشر: دانشگاه سیستان و بلوچستان حق مؤلف © نویسندگان

مقدمه

پس از ناکامی‌های نظریه‌های سرمایه‌داری تعاریف جدیدی برای دولت و حوزه مداخلات آن مطرح گردید. در سال‌های اخیر، وظایف دولت در حوزه‌های اقتصادی و خدمات عمومی در قالب ارائه انواع مختلف کالاها و خدمات گسترش یافته است؛ یکی از این وظایف تأمین کالاهای اساسی به‌عنوان یکی از نیازهای بنیادین در جامعه هست.

کالاهای اساسی، کالاها و خدماتی هستند که نیازهای اساسی انسان‌ها را برآورده ساخته و به‌عنوان یکی از عوامل رفاه انسان‌ها تلقی می‌شوند. (Reinert, 2018: 29). غذای غنی و مقوی در تعریف کالاهای اساسی طیف گسترده‌ای از کالاها را نظیر برنج، گندم، شکر، روغن، گوشت و... شامل می‌شود که از میان آن‌ها گندم مهم‌ترین و باارزش‌ترین ماده غذایی در جهان به شمار می‌رود و به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم نقش قابل توجهی در تأمین مواد غذایی موردنیاز مردم دارد.

طبق برآوردهای صورت گرفته، ۸۰۰۰ سال است که پهنه‌ای به وسعت ایران، شاهد کشت گندم بوده است. در نتیجه می‌توان گفت قدیمی‌ترین و برجسته‌ترین محصول زراعی در این خطه پهناور گندم است که بیشترین مقدار کشت را به خود اختصاص می‌دهد. از لحاظ امنیت غذایی در راستای سرانه پروتئین می‌توان سطح ۴۴ درصدی را برای گندم در نظر گرفت (Esfandiaripour, 2022). با این وجود موانع تأمین گندم در کشور در ابعاد مختلف قانونی و سیاست‌گذاری، هماهنگی و مدیریتی، اقلیمی و زیست‌محیطی و در تأمین منابع مختلفی چون منابع مالی، فناوریانه مطرح است که در ادامه به برخی از مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌گردد.

از مشکلات سیاست خرید تضمینی می‌توان به عدم ترغیب کشاورزان به تولید محصول باکیفیت، دخالت داشتن بیش از حد دولت در فرایندهای اجرایی، مسائل مربوط به بهداشت محصول، عدم بهره‌وری مناسب، عدم شکل‌گیری شرایط صحیح نظام عرضه و تقاضا اشاره کرد (Khosravi, 2022). مسئله دیگر در تأمین گندم به بحث تأمین منابع مالی مربوط می‌شود و در این خصوص عدم هماهنگی میان سازمانی در تأمین و پرداخت منابع مالی در موعد مقرر موجب بروز تأخیراتی در فرایند تأمین گردیده است.

مواردی مانند نوسان قیمت گندم در سطح جهان، آشفتگی نرخ ارز، تکانه‌های تجاری و سیاست‌های اقتصادی دولت، به‌علاوه هزینه‌های مرتبط با واردات را می‌توان به‌عنوان مواردی در نظر گرفت که قیمت وارداتی گندم را با نوساناتی روبرو می‌کند (Alipour et al., 2019). از منظر فناوریانه نیز تجهیزات فرسوده و ضعیف در مراحل مختلف زنجیره تأمین گندم اعم از برداشت گندم و نیز نگهداری و حمل‌ونقل آن تا مقصد موجب اتلاف این محصول ارزشمند می‌گردد.

بر اساس یک مطالعه جهانی به سفارش سازمان غذا و کشاورزی سازمان ملل متحد، تخمین زده می‌شود که حدود یک‌سوم کل مواد غذایی تولیدشده در جهان از بین رفته و یا هدر می‌رود. این مطالعه نشان داد که تا ۶۸ درصد اتلاف و هدررفت مواد غذایی در شمال آفریقا و غرب و آسیای مرکزی در طول تولید، حمل و توزیع رخ می‌دهد (Yigezu et al., 2021). به دلیل سوءمدیریت در حوزه کشاورزی، کشاورزان همواره با عدم عرضه مناسب تجهیزات لازم و در پی آن استفاده از ماشین‌آلات فرسوده و مستهلک روبه‌رو هستند. استهلاک ماشین‌آلات مورد استفاده در بخش کشاورزی به حدی بوده که سطح به‌کارگیری ماشین‌آلات جدید در این عرصه پاسخگوی میزان نیازهای موجود نبوده و به همین روی، کشاورزان کماکان از ماشین‌آلات فرسوده استفاده می‌کنند (Kohistani, 2022).

از آنجایی که محرومیت از کالاهای اساسی می‌تواند تأثیرات شگرفی بر رفاه انسان‌ها داشته باشد؛ لذا اهمیت وظیفه دولت در تأمین و عرضه کافی و عادلانه این کالاها بیشتر نمایان می‌گردد. گندم و محصولات مرتبط با آن از میان انواع کالای اساسی جایگاه ویژه‌ای در سبد غذایی مردم کشور دارد و این موضوع حساسیت تأمین گندم در کشور را دوچندان نموده است. باتوجه‌به چالش‌های مهمی که در خصوص تأمین گندم در کشور اشاره گردید نقش ظرفیت نهادی بخش دولتی بیشتر نمایان می‌شود؛ چرا که باتوجه‌به چالش‌های مطرح‌شده به نظر می‌رسد مجموعه‌ای از عوامل خارجی به‌غیر از عوامل داخلی مربوط به سازمان‌های متولی در حوزه تأمین گندم تأثیرگذار است. بر این اساس به‌منظور پاسخ به پرسش اصلی پژوهش: چارچوب ظرفیت نهادی و ارکان آن در تأمین کالای اساسی گندم در کشور چیست؛ به بررسی اسناد و قوانین بالادستی مرتبط و نظرات متخصصان و خبرگان شرکت بازرگانی دولتی ایران به‌عنوان بازوی توانمند دولت در تأمین کالاهای اساسی در

کشور پرداخته می‌شود تا ارکان مهم ظرفیت نهادی در خصوص انجام وظایف مؤثر این سازمان در بحث تأمین گندم شناسایی و ارائه گردد.

چارچوب مفهومی و پیشینه پژوهش

در این بخش ضمن مروری بر پیشینه نظری و تجربی پژوهش، چارچوب مفهومی پژوهش نیز در انتها ارائه می‌گردد.

پیشینه نظری

برنامه توسعه سازمان ملل متحد، ظرفیت^۱ را به معنای توانایی افراد، نهادها و جامعه برای انجام کارکردها، حل مسائل و تعیین اهداف و دستیابی به آنها به شیوه‌ای پایدار تعریف نموده است. برخی پژوهشگران نیز ظرفیت را به‌عنوان توانایی افراد، نهادها و جوامع به‌منظور حل مسائل، اتخاذ تصمیم‌های آگاهانه، تعیین اولویت‌ها و برنامه‌ریزی برای آینده تبیین می‌نمایند (Wickham et al., 2009). ظرفیت به‌عنوان مجموعه‌ای از مهارت‌ها، کنشگران، شیوه‌ها، عادات، نهادها و خط‌مشی‌های موردنیاز برای استفاده سازنده از دانش در پاسخ به مجموعه‌ای از چالش‌ها، فرصت‌ها و زمینه‌های فنی و نهادی در حال تحول تعریف می‌شود (Malhotra et al., 2022). بنا بر نظر توما^۲ (۲۰۱۰)، ظرفیت نهادی فراتر از برنامه‌ریزی و ارزیابی است و شامل این موضوع می‌شود که چگونه یک نهاد می‌تواند از تمام منابع موجود خود برای دستیابی به نتایج حداکثری استفاده نماید. ظرفیت‌ها؛ جنبه‌های اساسی یک نهاد هستند که آن را قادر می‌سازند تا اهداف خود را دنبال نموده و به سرانجام برسانند (Knight, 2021:11). پژوهشگران بر اهمیت ایجاد ظرفیت نهادی به‌عنوان سازوکاری تأکید می‌کنند که پتانسیل تلاش‌های مشترک را از طریق تولید دانش و منابع ارتباطی و سیاسی افزایش می‌دهد (Raynor et al., 2023). ظرفیت نهادی را می‌توان توسعه نهادها و منابع انسانی مؤثر و کارآمدی تعریف کرد که توانایی انجام وظایف و تولید نتایج مورد انتظار، شناسایی و حل مسائل مرتبط با اصول حکمرانی خوب را دارند و ارائه خدمات را به شکلی مطلوب تضمین می‌نمایند (Ibrahim, 2020). ظرفیت نهادی شامل ترتیبات و سازوکارهای

1. Capacity

2. Toma

سازمانی برای هماهنگی و همسویی اقدامات چندسطحی دولت (ادغام عمودی) و توانمندسازی جامعه برای مشارکت در فرایندهای تصمیم‌گیری (ادغام افقی) است (Cid & Lerner, 2023). از نظر فوکودا-پارا^۱ (۲۰۰۲) ظرفیت نهادی عبارت است از توانایی انجام کارکردها، حل مسائل و همچنین تعیین و دستیابی به اهداف (Farenhorste-Mikane et al., 2021). چارچوب تحلیل نهادی متغیرهای اصلی را که باید هنگام ارزیابی نقش نهادها در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی و فرایندهای تصمیم‌گیری مورد توجه قرار گیرند، شناسایی می‌کند؛ این متغیرها عبارت‌اند از: (۱) قوانین حوزه عمل (نهادها). (۲) واحد جمعی مورد بررسی (کنشگران)؛ (۳) ویژگی‌های محیطی که جامعه در آن عمل می‌کند (Oñate-Valdivieso et al., 2021). چارچوب تحلیل نهادی بر حل مسئله تأکید دارد و جهت‌گیری حل مسئله آن را از سایر چارچوب‌ها و نظریه‌های اصلی فرایند خط‌مشی‌گذاری متمایز می‌کند. بر این اساس نقطه شروع در استفاده از چارچوب تحلیل نهادی معمولاً یک مسئله عمومی است (Weible, 2023:290).

سازمان‌های بخش دولتی عموماً از ظرفیت نهادی بالایی برخوردار هستند تا بتوانند وظایف خود را با موفقیت انجام داده و خدمات را به شکلی مطلوب به شهروندان ارائه دهند. دستیابی به اهداف توسعه‌ای دولت مستلزم درک روشنی از ظرفیت افراد و سازمان‌ها و همچنین طیف وسیعی از عواملی است که بر عملکرد آن‌ها تأثیر می‌گذارد. ظرفیت نهادی قوی برای موفقیت هر فعالیت توسعه‌ای و ارائه خدمات مؤثر در بخش دولتی ضروری به نظر می‌رسد (Ibrahim, 2020). برنامه توسعه سازمان ملل متحد^۲ یک رویکرد سه سطحی را برای تحلیل و بررسی ظرفیت نهادهای دولتی با یک روش سیستمی ارائه می‌دهد، در این رویکرد می‌توان از سه سطح (سیستمی، نهادی و فردی) برای تحلیل عواملی استفاده کرد که می‌تواند مانع ظرفیت نهادهای بخش دولتی باشد (Imbaruddin, 2003). کوهن^۳ (۱۹۹۵) ظرفیت بخش دولتی به‌خصوص در کشورهای در حال توسعه را به‌منظور برنامه‌ریزی و ایفای وظایف بخش دولتی یکی از مهم‌ترین اولویت‌ها در عرصه مدیریت دولتی می‌داند و

1. Fukuda-parr

2. United Nations Development Programme (UNDP)

3. Cohen

بر همین اساس ظرفیت‌سازی در بخش دولتی را تقویت قابلیت مدیران مربوطه در اهداف عمومی دولت برای برنامه‌ریزی، اجرا، مدیریت یا ارزیابی خط‌مشی‌ها، استراتژی‌ها یا برنامه‌هایی تعریف می‌کند که برای تأثیرگذاری بر شرایط اجتماعی در جامعه طراحی شده‌اند. بر اساس این تعریف چارچوبی برای ظرفیت‌سازی در بخش دولتی ارائه می‌دهد که شامل مواردی چون: ظرفیت نیروی کار، تعیین مراحل ظرفیت‌سازی، ظرفیت آموزشی، پشتیبانی نهادی و سیستم‌های خارجی و عوامل محیطی مربوط به وظایف بخش دولتی می‌گردد (Cohen, 1995). گریندل و هیلدربرند^۱ (۱۹۹۵) با الهام از رویکرد سه سطحی برنامه توسعه سازمان ملل متحد و با بیان جزئیات بیشتر به این نکته اشاره کرده‌اند که می‌توان عوامل مؤثر بر ظرفیت نهادهای بخش دولتی را با دسته‌بندی این عوامل در پنج بعد مختلف تجزیه و تحلیل نمود. این ابعاد شامل محیط اقدام و عمل، عرصه نهادی بخش دولتی، شبکه وظایف، بعد سازمان‌ها و منابع انسانی می‌گردد که توانایی سازمان‌ها را برای دستیابی به اهدافشان تحت تأثیر قرار می‌دهند. این ابعاد ظرفیت نهادی به صورت تعاملی و پویا هستند (Grindle & Hilderbrand, 1995). باتلی و لاربی^۲ (۲۰۰۴) اظهار داشتند که توسعه مهارت‌ها یا اصلاحات سازمانی ممکن است در یک سازمان خاص اتفاق بیفتد، اما به دلیل نادیده گرفتن بستر عملیاتی که افراد و سازمان‌ها باید در آن فعالیت کنند منجر به شکست شود؛ آن‌ها برای چارچوب ظرفیت نهادی در بخش دولتی یک رویکرد سه سطحی ارائه داده‌اند که این رویکرد بر اهمیت تناسب میان این سطوح تأکید دارد سطح اول؛ شامل جنبه‌هایی از ظرفیت نهادی است که درون سازمان قرار دارد. سطح دوم؛ ترتیبی است که از طریق آن نهادها در درون شبکه سازمان‌ها درگیر می‌شوند تا با هم یک وظیفه مشخص را انجام دهند. سطح سوم؛ محیط سازمانی گسترده‌تری را در نظر می‌گیرد که بر چگونگی بسیج و استقرار ظرفیت فردی و سازمانی تأثیر می‌گذارد (Batley & Larbi, 2004: 18).

به عنوان جمع‌بندی ادبیات ظرفیت نهادی می‌توان گفت که به‌طور کلی سازمان‌ها و بالاخص سازمان‌های بخش دولتی که وظایف مهمی را در جهت ارائه انواع خدمات عمومی

1. Grindle and Hilderbrand

2. Batley & Larbi

به آحاد جامعه در راستای تحقق منفعت عامه دارند گاهی در مسیر ارائه خدمات با چالش‌ها و مسائلی روبرو می‌شوند که حل این چالش‌ها صرفاً با اتکا به منابع داخلی سازمان قابل حل نیست. به همین دلیل این موضوع باعث اشتباه مدیران در بخش دولتی شده چرا که سعی دارند مسائل پیش‌آمده را صرفاً با جابه‌جایی و آموزش نیروی انسانی، پیاده‌سازی سیستم‌ها و فرایندهای جدید یا تخصیص منابع مالی و فناورانه بیشتر در داخل سازمان‌شان حل نمایند، درحالی‌که این مسائل بایستی در بستر ظرفیت‌نهادی این سازمان‌ها مورد تحلیل و ارزیابی قرار گیرد. به این معنا که عملکرد سازمان‌ها در مسیر نیل به اهدافشان صرفاً تحت‌تأثیر منابع و فرایندهای داخلی سازمان نیست؛ بلکه مدیران باید میدان دید وسیع‌تری داشته باشند و به‌صورت سیستمی سطوح بیرونی سازمان را نیز در نظر گیرند.

پیشینه تجربی پژوهش

در این بخش به‌صورت مختصر مروری بر پیشینه پژوهش‌های مهم انجام‌شده در داخل و خارج از کشور پیرامون مبحث ظرفیت‌نهادی در تأمین گندم انجام می‌شود.

- ناز و کر^۱ (۲۰۲۲) در پژوهش خود به این موضوع اشاره داشتند که ماهیت شدیداً به‌هم‌پیوسته و وابسته اقتصاد جهانی موجب شده سایر کشورها نیز به‌طور مشابه یا حتی به شکلی مخرب‌تر تحت تأثیر هرگونه وقوع جنگ در کشورهایی مانند اوکراین قرار گیرند که بخش جدایی‌ناپذیری از زنجیره تأمین غذا و انرژی جهانی به شمار می‌رود. اختلالات پایدار در زنجیره‌های تأمین غذا و انرژی جهانی، ناامنی موجود در اقتصاد کشورهای درحال توسعه را تشدید می‌کند. پیامد این ناامنی اقتصادی افزایش تنش‌های بین منطقه‌ای است زیرا دولت‌ها برای دسترسی به منابع غذایی و انرژی کمیاب و ارزان‌قیمت با یکدیگر رقابت می‌کنند.

- خان^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی با استفاده از شاخص‌های ظرفیت‌نهادی به بررسی ظرفیت‌های نهادهای عمومی و همچنین شناسایی خلأها در ترتیبات نهادی در مدیریت تغییرات آب‌وهوایی در بخش کشاورزی پرداختند. نتایج تحلیل آن‌ها نشان می‌دهد که

1. Naz and Kear

2. Khan

نهادهای دارای کمترین توان مالی، دارای کمبود منابع فیزیکی و انسانی هستند. همچنین وجود ضعف در مدیریت، در دسترس نبودن منابع مالی و فیزیکی و فقدان آموزش عوامل مهمی برای عدم حمایت نهادهای دولتی می‌باشد.

- آدبایو^۱ و همکاران (۲۰۰۹) در مطالعه‌ای ظرفیت نهادی طراحی و اجرای سیاست‌ها، استراتژی‌ها و برنامه‌های توسعه کشاورزی و روستایی در نیجریه را ارزیابی کردند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد که خلأهای ظرفیت نهادی برای طراحی و اجرای سیاست‌های توسعه کشاورزی و روستایی در نیجریه شامل نیاز به استقرار اصول دموکراتیک و رهبری شفاف و پر کردن شکاف بین دانشگاه‌ها، مؤسسات تحقیقاتی و نهادهای سیاست‌گذار و مجری می‌باشد.

- ظریف مرادیان (۲۰۲۲) در پژوهش خود تحت عنوان «راهبردهای تأمین کالاهای اساسی بخش کشاورزی» جایگاه و موقعیت زنجیره تأمین محصولات کشاورزی در کشور را با مدنظر قرار دادن اهمیت طراحی زنجیره تأمین بهینه برای محصولات کشاورزی گوناگون مورد توجه قرارداد. بر اساس این حقیقت که فقدان سیاست‌گذاری‌های مناسب به‌منظور مدیریت زنجیره تأمین محصولات کشاورزی، زنجیره عرضه محصولات کشاورزی ناکارآمدی را در مراحل گوناگون مانند تأمین نهاده‌ها، تولید و توزیع و بازار رسانی محصولات پدید خواهد آورد، توصیه‌شده است که سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های همسو، به‌منظور اصلاح زیرساخت‌هایی ارائه شوند که زمینه‌ساز ارتقاء کارایی برخی زیرسیستم‌های پشتیبانی مانند حمل‌ونقل، انبارداری، سامانه‌های ارتباطی و اطلاعاتی و غیره می‌گردند.

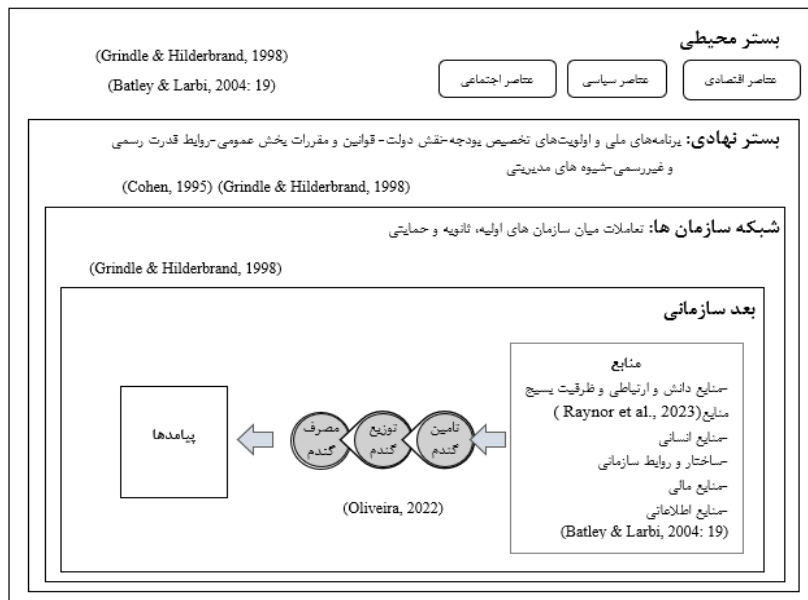
- رجبی و کرباسی (۲۰۲۱) در تحقیقی به بررسی ریسک‌های زنجیره تأمین گندم در کشور پرداختند. طبق دیدگاه پژوهشگران در طی فرایند زنجیره تأمین گندم، ریسک‌های گوناگونی باعث اختلال در زنجیره می‌شوند، لذا با شناخت درست این ریسک‌ها می‌توان برای کاهش آن‌ها اقدامات مؤثری در مدیریت زنجیره انجام داد. از این ریسک‌ها می‌توان به ریسک تأمین نهاده‌ها، ریسک مالی، ریسک زیرساخت‌ها، ریسک نیروی کار، ریسک محیطی، ریسک بازار، ریسک نیروی انسانی، ریسک فناوری، ریسک زمانی و... اشاره کرد.

¹. Adebayo

-موسوی شمس‌آباد و همکاران (۲۰۲۱) در تحقیقی، رابطه و کارکردهای ابعاد مدیریت دانش در کارایی زنجیره تأمین گندم در شرکت بازرگانی دولتی ایران را بررسی کردند. مدیریت و اجرای دانش در زنجیره تأمین گندم، عاملی مؤثر برای افزایش کارایی زنجیره تأمین است. در زنجیره تأمین گندم، مدیریت دانش شامل ایجاد، استفاده و انتقال دانش در مراحل خرید، حمل، ذخیره‌سازی و بازرگانی گندم می‌شود. نتایج پژوهش نشان داد که میان ایجاد، استفاده و انتقال دانش در کارایی زنجیره تأمین گندم رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد و در کارایی زنجیره تأمین گندم، بیشترین تأثیر به کاربرد دانش و کمترین تأثیر به انتقال دانش تعلق دارد. نتیجه کلی پژوهش نشان می‌دهد با توجه به اینکه شاخص کاربرد دانش اهمیت بالایی در زنجیره تأمین دارد، می‌توان با اصلاح ساختارها، به‌کارگیری فناوری اطلاعات و رضایتمندی ذی‌نفعان، عملکرد زنجیره تأمین گندم را افزایش داد. مروری بر پژوهش‌های صورت‌گرفته در رابطه با موضوع پژوهش حاضر نشان می‌دهد که هرکدام از این پژوهش‌ها به بخشی از مسائل موجود در فرایند تأمین گندم مانند سیاست خرید تضمینی گندم؛ مدل تأمین هزینه تأمین گندم؛ بررسی ریسک‌های زنجیره تأمین گندم و ... پرداختند که وجه تمایز این پژوهش‌ها با پژوهش‌های صورت‌گرفته در این است که در این پژوهش به بحث تأمین گندم به‌صورت جامع و سیستمی در قالب ظرفیت‌نهادی پرداخته می‌شود.

چارچوب مفهومی پژوهش

چارچوب مفهومی پژوهش یک بررسی اساسی از نظریه‌های موجود است که به‌عنوان نقشه راه پژوهش عمل کرده و منطق انجام پژوهش را برای بررسی یک مسئله خاص ارائه می‌دهد. با توجه به تعریف رویکرد سه سطحی برنامه توسعه سازمان ملل متحد برای ظرفیت‌نهادی و استناد به مدل‌های مختلف ظرفیت‌نهادی در بخش دولتی می‌توان مطابق شکل ۱ چارچوب مفهومی پژوهش حاضر را در چهار سطح ترسیم نمود تا درک کاملی از عناصر گوناگون مرتبط با ظرفیت‌نهادی در بخش دولتی به‌ویژه در خصوص تأمین کالای اساسی گندم حاصل گردد.

شکل شماره ۱: چارچوب مفهومی پژوهش

روش‌شناسی پژوهش

بلوک‌های پژوهش به‌منظور ارائه رابطه متقابل میان اجزای مختلف فرایند پژوهش استفاده می‌شود تا پژوهشگر تصویری کلی از تمام فرایند تحقیق داشته باشد. ایجاد بلوک‌های پژوهش به‌منظور تبیین روابط متقابل میان اجزای مختلف فرایند پژوهش از هستی‌شناسی به‌عنوان نقطه آغازین فرایند تحقیق شروع می‌شود (Singh, 2019). بلوک‌های شش‌گانه پژوهش عبارت‌اند از: بنیان‌های هستی‌شناختی، مواضع معرفت‌شناختی، رویکرد پژوهش، استراتژی‌های پژوهش، روش‌های جمع‌آوری داده‌ها، روش‌های تجزیه و تحلیل و تفسیر داده‌ها (McNab, 2015: 68-69). لذا بر اساس بلوک‌های پژوهش، تحقیق پیشرو از منظر هستی‌شناسی از نوع ایده آلیستی است و بنیان معرفت‌شناسی آن به موضع متافیزیکی و تئوریک نزدیک‌تر است. رویکرد پژوهش کیفی است و استراتژی آن تحلیل مضمون است روش‌های جمع‌آوری داده‌ها شامل بررسی اسناد و قوانین بالادستی و مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با خبرگان است و روش تجزیه و تحلیل داده‌ها کدگذاری می‌باشد. معیارهای انتخاب اسناد و قوانین بالادستی؛ جستجوی اسناد مرتبط با کالای اساسی، گندم

و محصولات کشاورزی می‌باشد و معیار انتخاب خبرگان نیز افراد با سابقه کاری مرتبط بالای ۱۵ سال در زمینه تأمین کالای اساسی هستند که به همین منظور جامعه پژوهش مدیران شرکت بازرگانی دولتی ایران به عنوان متولی اصلی تأمین کالای اساسی انتخاب شد؛ ولی به منظور دستیابی به داده‌های بیشتر با برخی از خبرگان وزارت جهاد کشاورزی نیز مصاحبه صورت گرفت. نمونه‌گیری از میان خبرگان فوق، به روش غیر تصادفی و هدفمند گلوله‌برفی تا رسیدن به اشباع نظری صورت گرفت. پژوهشگر در مصاحبه دهم به اشباع نظری رسید به این صورت که دیگر جواب‌های جدیدی برای سؤالات مصاحبه به دست نیامد؛ ولی مصاحبه‌ها به تعداد ۶ مصاحبه دیگر نیز ادامه پیدا کرد تا این اطمینان حاصل شود که داده جدیدی حاصل نمی‌شود و اشباع صورت پذیرفته است. در مجموع تعداد ۱۶ مصاحبه انجام شد که کمترین زمان مصاحبه‌ها حدود ۲۰ دقیقه و بیشترین آن‌ها حدود ۹۰ دقیقه بوده است و در مجموع حدود ۵۰۰ دقیقه مصاحبه (معادل ۸ و نیم ساعت) انجام شد. مشخصات خبرگان به شرح جدول ۱ می‌باشد.

«تحلیل مضمون^۱» به اشکالی از تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی اشاره دارد که عمدتاً بر شناسایی، سازمان‌دهی و تفسیر مضامین در داده‌های متنی تمرکز دارد (Cassell et al., 2017:219-220). فرایند کدگذاری تحلیل مضمون به سه مرحله اصلی کدگذاری توصیفی؛ کدگذاری تفسیری و تعیین مضامین فراگیر و مراحل فرعی درون آن‌ها تقسیم می‌گردد (King et al., 2019:283-284).

جدول شماره ۱: مشخصات خبرگان مصاحبه

متغیر	نوع متغیر	فراوانی	درصد
سن	۴۰ تا ۵۰ سال	۶	۰,۳۸
	بالاتر از ۵۰ سال	۱۰	۰,۶۲
تحصیلات	لیسانس	۳	۰,۱۹
	فوق لیسانس	۷	۰,۴۴
	دکتری	۶	۰,۳۸
تجربه کاری	۱۵ تا ۲۰ سال	۷	۰,۴۴
	۲۰ تا ۲۵ سال	۳	۰,۱۹
	بالای ۲۵ سال	۶	۰,۳۸

¹ Thematic analysis

تحلیل داده‌ها

در این بخش قوانین و اسناد بالادستی مرتبط با تأمین کالای اساسی گندم شناسایی و کدگذاری می‌گردند. بر همین اساس قوانین و اسناد بالادستی مرتبط به شرح جدول ۲ انتخاب شدند که در ابتدای شماره‌ها حرف D به‌عنوان مخفف Document آمده است.

جدول شماره ۲: اسناد و قوانین بالادستی منتخب

شماره	نام	تاریخ تصویب	مرجع مصوب
D1	سیاست‌های کلی نظام در بخش کشاورزی	۱۳۸۴/۴/۱۱	مجمع تشخیص مصلحت نظام
D2	قانون برنامه ششم توسعه کشور در حوزه کشاورزی	۱۳۹۵/۱۲/۱۴	مجلس شورای اسلامی
D3	قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی	۱۳۸۹/۵/۶	مجلس شورای اسلامی
D4	قانون هدفمندکردن یارانه‌ها	۱۳۸۸/۱۰/۱۵	مجلس شورای اسلامی
D5	قانون تضمین خرید محصولات اساسی کشاورزی	۱۳۹۹/۸/۵	مجلس شورای اسلامی
D6	تصویب‌نامه در خصوص خرید گندم مازاد بر نیاز کشاورزان	۱۳۹۸/۲/۱۲	هیئت وزیران
D7	بسته سیاست حمایتی کشاورزی قراردادی گندم	۱۴۰۱/۷/۶	شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی
D8	قانون مقررات صادرات و واردات	۱۳۶۶/۴/۱۱	مجلس شورای اسلامی
D9	قانون امور گمرکی	۱۳۹۰/۸/۲۲	مجلس شورای اسلامی

تحلیل اسناد و قوانین به روش تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA2020 انجام شده است که به این منظور گزاره‌های اسناد وارد نرم‌افزار شد و کدگذاری گردید. در کدگذاری اسناد و قوانین بالادستی به روش تحلیل مضمون ابتدا کدگذاری توصیفی انجام می‌شود؛ به این منظور متن هرکدام از اسناد و قوانین منتخب به‌دقت مطالعه می‌گردد و گزاره‌های مرتبط با اهداف پژوهش مشخص می‌شوند سپس از این گزاره‌ها، مضامین پایه مطابق با اهداف پژوهش احصا می‌گردد. بعد از احصا مضامین پایه در کدگذاری توصیفی مرحله کدگذاری تفسیری انجام می‌شود؛ در این مرحله، مضامین پایه دسته‌بندی می‌شوند. بر این اساس مضامین پایه در پنج دسته کلی تحت عنوان تأمین منابع مالی؛ زیرساخت و فناوری؛ آموزش و توانمندسازی؛ سیاست‌ها و قوانین حمایتی و تسهیلات یارانه‌ای تقسیم می‌شود. این فرایند برای تمامی اسناد و قوانین منتخب تکرار می‌شود که جدول ۳ نتیجه کدگذاری اسناد و قوانین بالادستی را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۳: کدگذاری اسناد و قوانین بالادستی منتخب

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده
۱	انجام به‌موقع خرید تضمینی محصولات کشاورزی (D2)	تأمین منابع مالی
۲	جبران خسارت تأخیر نظام بانکی در پرداخت خرید تضمینی (D2) (D5)	
۳	اعطای کمک‌های بلاعوض (D5)	
۴	اعطای تسهیلات و وام بانکی (D6) (D7)	
۵	سرمایه‌گذاری در امور تحقیقاتی و انتقال فناوری (D2)	
۶	خودکفایی در محصولات اساسی کشاورزی (D5) (D1)	سیاست‌ها و قوانین حمایتی
۷	قانون هدفمندی یارانه‌ها (D4)	
۸	خرید تضمینی محصولات اساسی کشاورزی (D5) (D6)	
۹	حمایت از گسترش واحدهای تولید نان صنعتی (D4)	
۱۰	هدفمند کردن یارانه گندم (D4)	
۱۱	صدور مجوز انواع آزمایشگاه‌ها و شرکت‌های مرتبط با بخش کشاورزی (D3)	زیرساخت و فناوری
۱۲	نوسازی نظام تولید کشاورزی با دانش نوین (D1) (D3)	
۱۳	تقویت زیرساخت‌های کشاورزی (D1)	
۱۴	تقویت انواع تجهیزات کشاورزی با فناوری‌های نوین (D2) (D8)	
۱۵	بومی‌سازی فناوری‌های روز کشاورزی (D1)	
۱۶	به‌کارگیری تجهیزات و استانداردهای نوین در امر واردات (D9)	
۱۷	تقویت سیستم حمل‌ونقل (D8)	
۱۸	- اصلاح و بهینه نمودن الگوی مصرف (D1) (D3)	آموزش و توانمندسازی
۱۹	توسعه پایدار کشاورزی (D1)	
۲۰	حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور (D1) (D2)	
۲۱	تقویت تعاونی‌ها و انواع تشکل‌ها (D1)	
۲۲	مدیریت مصرف آب (D2)	
۲۳	بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی (D2)	
۲۴	تخصیص یارانه هدفمند به بخش کشاورزی (D1)	تسهیلات یارانه‌ای
۲۵	تخصیص یارانه آرد و نان به مصرف‌کننده (D4)	
۲۶	-اعطای یارانه سود و کارمزد تسهیلات (D5)	
۲۷	-اعطای یارانه نهاده‌ها و عوامل تولید (D5)	
۲۸	اعطای انواع یارانه شامل: کاشت (یارانه کود و بذری؛ انتقال دانش و فناوری در تولید گندم؛ حق بیمه گندم؛ آزمون آب، خاک (D7)	

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده	نمونه گزاره مصاحبه	فراوانی کدها
	سازمانی		موجب طولانی شدن فرایند می‌شود.	
۱۴	دسترسی به منابع (مالی و اطلاعاتی)		به دلایل مختلفی در تأمین منابع مالی تأخیرهایی رخ می‌دهد؛ یا کمبود منابع وجود دارد و یا اولویت‌های دیگری وجود دارد.	۱۵/۱
۱۵	عدم اطمینان و پیچیدگی		برخی جاها تعارض به این دلیل است که هر کدام از سازمان‌های متولی یک کاری می‌کنند.	۱۳/۲
۱۶	وابستگی میان وظایف		سازمان‌های متولی هر کدام قواعد و قوانینی برای خودشان دارند که تا این قواعد را به طور کامل پیاده نکنند به شما اجازه ترخیص فلان کالا را نمی‌دهند.	۱۳/۲
۱۷	سازوکار هدایت‌کننده در دولت		سازوکار واحدی در دولت که همه سازمان‌ها را با هم هدایت کند وجود ندارد.	۴/۳
۱۸	قوانین (هدفمندی یارانه‌ها و خرید تضمینی گندم)		خرید گندم داخلی بر اساس قانون خرید تضمینی است و هدفمندی یارانه‌ها ضایعات نان را خوب مدیریت کرد.	۸/۷
۱۹	حمایت بودجه‌ای		تأمین مالی خرید گندم از محل قانون بودجه، سازمان هدفمندی یارانه‌ها و اعتبارات بانکی است.	۸/۷
۲۰	سیاست خودکفایی در محصولات اساسی		اکثر اسناد بالادستی حامی این است که به خودکفایی در محصولات اساسی برسیم.	۱۳
۲۱	حمایت از نهاده‌های تولید (سم، انرژی و کود و ...)		از کشاورزان بابت نهاده‌های سم و بذر و کود حمایت می‌شود.	۱۷/۴
۲۲	انسجام مقررات بین‌بخشی		تفسیر سازمان‌ها از قوانین متفاوت است و هر کدام بعضاً در یک موضوع از قواعد مختلفی پیروی می‌نمایند.	۲۱/۷
۲۳	تخصیص یارانه تأمین گندم و آرد		دولت یارانه هنگفتی را به حوزه گندم و آرد اختصاص می‌دهد.	۲۶/۱
۲۴	الگوی کشت		برآورد خرید و تولید بر اساس الگوی کشت در جهاد کشاورزی انجام می‌شود.	۳/۶
۲۵	میزان و پراکندگی باران		بیشتر سطح زمین کشاورزی ما دیم است که بستگی به میزان بارندگی دارد.	۶
۲۶	تغییرات آب‌وهوایی در دنیا		خشک‌سالی در دنیا هم در بازه‌های زمانی مختلف تأثیرگذار است.	۱/۲
۲۷	میزان دما		تغییرات دمایی بر میزان کشت گندم تأثیرگذار است.	۲/۴
۲۸	شیوه الگوی مصرف مردم (نوع پخت و نگهداری)		وقتی مصرف مردم مطلوب و استاندارد شود مطمئناً نیاز سرانه ما هم کمتر می‌شود.	۴/۸

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده	نمونه گزاره مصاحبه	فراوانی کدها
۲۹	فرهنگ و ذائقه غذایی مردم		نان؛ قوت غالب مردم ما و غذای اصلی مردم است در حالی که در بسیاری از کشورها غذای کمکی محسوب می‌شود.	۶
۳۰	تجهیزات بارگیری و حمل در بنادر		شیوه‌های سنتی تخلیه و بارگیری کالاها در بنادر موجب بروز تأخیر و هدررفت منابع می‌شود.	۶
۳۱	استانداردها و تجهیزات آزمایشگاهی		به‌منظور آزمایش گندم وارداتی مواد اولیه و دستگاه‌های پیشرفته‌ای لازم است.	۱/۲
۳۲	زیرساخت‌های اینترنتی		به‌منظور انجام پروسه خرید و نگهداری و حمل‌ونقل و فروش زیرساخت اینترنتی قوی لازم است.	۱/۲
۳۳	تکنولوژی کشاورزی		فناوری در فرایندهای مختلف کشاورزی می‌تواند بهره‌وری را بالا ببرد.	۲/۴
۳۴	انبارها و سیلوهای مکانیزه		وجود مراکز ذخیره‌سازی مکانیزه در زنجیره تأمین بسیار مهم است.	۶
۳۵	ناوگان پیشرفته حمل‌ونقل جاده‌ای و ریلی		با سیستم حمل‌ونقل پیشرفته می‌توان حجم زیادی از گندم را با سرعت و هزینه کمتری جابه‌جا نمود.	۷/۱
۳۶	تأمین به‌موقع و به‌اندازه منابع مالی		تأمین به‌موقع منابع مالی برای خرید داخلی و واردات عامل مهمی است.	۱۱/۹
۳۷	تعیین و اعلام به‌موقع نرخ گندم داخلی		اگر نرخ خوبی از سوی دولت و به‌موقع برای خرید داخلی گندم اعلام شود کشاورز زودتر تصمیم می‌گیرد.	۳/۶
۳۸	قیمت بازارهای جهانی گندم		قیمت جهانی گندم که تابع شرایط مختلفی است متغیر می‌باشد.	۴/۸
۳۹	نرخ ارز		در خرید خارجی نرخ ارز مطرح می‌شود.	۶
۴۰	میزان نرخ خرید تضمینی گندم داخلی		در خرید داخلی عاملی که انگیزه اقتصادی برای کشاورز ایجاد می‌کند قیمت خرید تضمینی گندم است.	۴/۸
۴۱	تورم		تورم هم روی عوامل و نهاده‌های تولید و هم معیشت کشاورزان تأثیرگذار است.	۳/۶
۴۲	حاکمیت قانون		میزان پایبندی به قانون در سطوح بالا می‌تواند الگویی برای جامعه در اداره امور باشد.	۱/۲
۴۳	تحریم‌های بین‌المللی		تحریم‌ها و اعمال انواع محدودیت‌های بانکی، بیمه‌ای، حمل‌ونقل و ... جریان مدیریت واردات کالای اساسی را با مشکل مواجه می‌سازد.	۶
۴۴	شیوه حکمرانی و تصمیم‌گیری سیاسی		نکته جدی کیفیت مدیریت و حکمرانی در رأس کشور است.	۱/۲
۴۵	پاسخگویی		میزان پاسخگویی مدیران در ایجاد اعتماد عمومی برای مدیریت مصارف و هزینه‌ها در کالاهای اساسی لازم به نظر می‌رسد.	۱/۲

ردیف	مضامین پایه	مضامین سازمان‌دهنده	نمونه گزاره مصاحبه	فراوانی کدها
۴۶	قابلیت مشارکت		مشارکت در همه سطوح اعم از جامعه و مدیریتی در شیوه اداره امور نقش دارد.	۱/۲
۴۷	تغییر و تحولات سیاسی بین‌المللی		تغییرات سیاسی مثل وقوع جنگ‌ها در عرصه بین‌المللی نیز بر تأمین کالاهای اساسی تأثیرگذار است.	۶
۴۸	مشروعیت دولت		مشروعیت دولت‌ها نیز عامل مهمی است که می‌تواند میزان کارآمدی دولت را در انجام وظایفش نشان دهد.	۱/۲

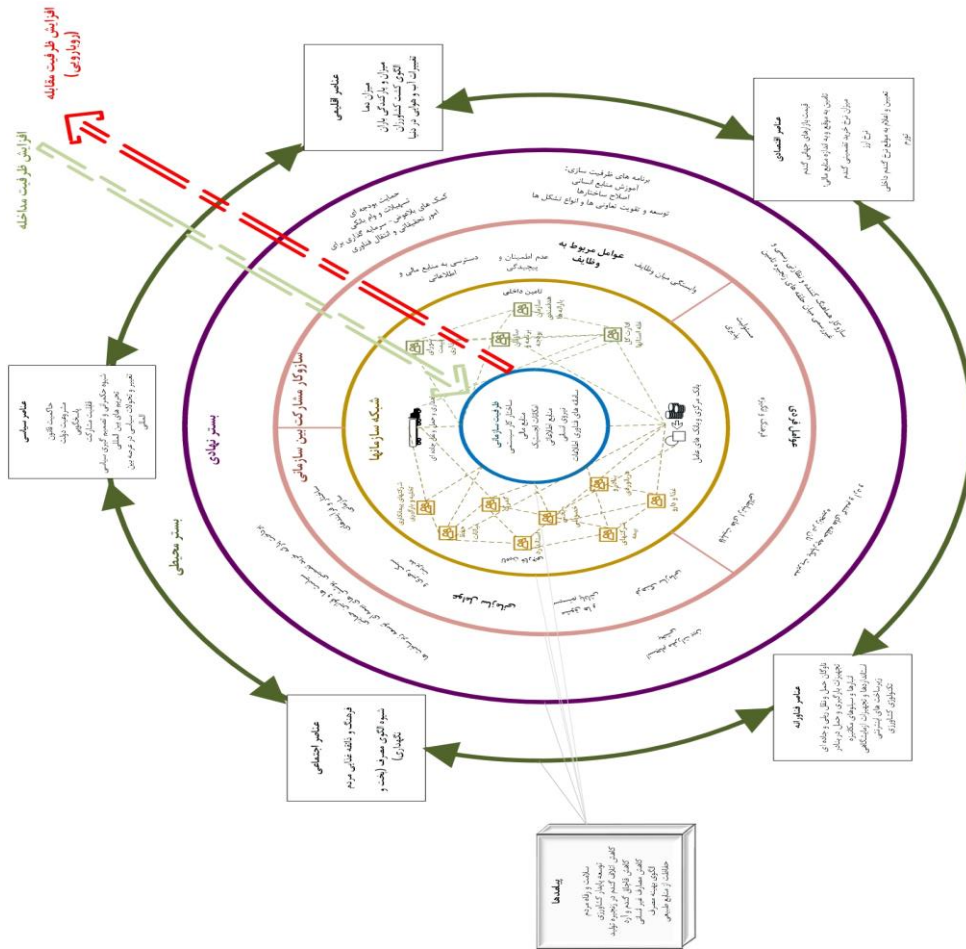
یافته‌های پژوهش

چارچوب نهایی ظرفیت نهادی در تأمین کالای اساسی بر اساس نتایج تحلیل داده‌های اسناد و قوانین بالادستی و مصاحبه با خبرگان در پژوهش حاضر مطابق شکل ۲ دارای پنج سطح ظرفیت سازمانی؛ شبکه سازمان‌ها؛ سازوکار مشارکت بین سازمانی؛ بستر نهادی و بستر محیطی است که در نتیجه تعاملاتی که بین این سطوح وجود دارد پیامدهای مختلفی حاصل می‌گردد. مطابق شکل ۲ هر چه به سمت سطح ظرفیت سازمانی حرکت کنیم ظرفیت مداخله سازمان بیشتر می‌شود و هر چه به سمت بستر نهادی برویم برعکس از ظرفیت مداخله سازمان کاسته شده و به ظرفیت مقابله یا رویارویی آن افزوده می‌شود.

سطح اول ظرفیت سازمانی؛ ناظر بر توانایی دستیابی مؤثر و کارآمد به هدف تأمین کالای اساسی است که بنا بر یافته‌ها شامل نیروی انسانی، منابع مالی، امکانات لجستیک، ساختار کار سیستمی، منابع اطلاعاتی و سامانه‌های فناوری اطلاعات است. سطح دوم شامل شبکه سازمان‌هایی است که در امر تأمین داخلی و خارجی کالای اساسی گندم با شرکت بازرگانی دولتی مشارکت و همکاری دارند که در تأمین خارجی این سازمان‌ها شامل بانک مرکزی و بانک‌های عامل، سازمان استاندارد، سازمان حفظ نباتات، سازمان غذا و دارو، سازمان بنادر و دریانوردی، گمرک، شرکت‌های پیمانکاری تخلیه و بارگیری، راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای و شرکت‌های بیمه هستند و در تأمین داخلی شامل بانک مرکزی و بانک‌های عامل، سازمان برنامه‌بودجه و هدفمندی یارانه‌ها و ادارات کل غله استان‌ها، شورای قیمت‌گذاری و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی و راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای می‌باشند. سطح سوم شامل سازوکار مشارکت بین سازمانی است که عناصر این سطح شامل عوامل فردی (قابلیت‌های ارتباطاتی افراد؛ مسئولیت‌پذیری؛ انگیزه و فرهنگ)؛ عوامل

سازمانی (سبک رهبری و مدیریت؛ ساختار و فرایند سازمانی؛ فرهنگ سازمانی؛ مشوق‌ها و سیستم پاداش) و عوامل مربوط به وظایف (میزان وابستگی وظایف، عدم اطمینان و پیچیدگی، دسترسی به منابع مالی و اطلاعاتی) است که در میزان کیفیت مشارکت و همکاری سازمان‌ها نقش مهمی را ایفا می‌کند. سطح چهارم بستر نهادی است که نحوه فعالیت سازمان را بر اساس عواملی چون سیاست‌ها و قوانین حمایتی، انسجام مقررات بین‌بخشی، انواع حمایت‌های بودجه‌ای، مدیریت یکپارچه حلقه‌های گندم و آرد و نان، سازوکار هماهنگ‌کننده و نظارتی رسمی و غیررسمی و انواع برنامه‌های ظرفیت‌سازی شکل می‌دهد. سطح آخر نیز تحت عنوان بستر محیطی عناصر مختلف اجتماعی؛ اقتصادی؛ سیاسی؛ فناورانه و اقلیمی را در برمی‌گیرد.

نکته اصلی در اینجا است که شرکت بازرگانی به‌عنوان متولی اصلی تأمین کالای اساسی در جهت دستیابی به هدف تأمین کالای اساسی بایستی به این سطوح ظرفیت نهادی به‌صورت سیستمی توجه نماید که در صورت تعاملاتی که میان این سطوح برقرار می‌شود پیامدهایی چون سلامت و رفاه مردم؛ توسعه پایدار کشاورزی کاهش اتلاف گندم در زنجیره تولید؛ کاهش قاچاق گندم و آرد؛ کاهش مصارف غیرانسانی؛ الگوی بهینه مصرف و حفاظت از منابع طبیعی حاصل می‌گردد.

شکل شماره ۲: چارچوب پیشنهادی ظرفیت‌های دولتی در تأمین کالای اساسی گندم

بحث و نتیجه‌گیری

مطابق مفروضات نهادگرایی نوین این ایده مطرح شد که بسیاری از اتفاقات درون سازمان‌ها و وظایف عینی که سازمان‌ها درگیر آن هستند ارتباط زیادی با روابط اجتماعی دارد که سازمان در آن تعبیه شده است. بر اساس همین دیدگاه مفهوم ظرفیت‌های نهادی فراتر از در نظر گرفتن سازمان‌ها به صورت موجودیتی منفرد و نیز وظایف، ساختارها و فرایندهای

آن‌ها می‌باشد. ظرفیت نهادی به توانایی سازمان برای دستیابی به اهداف و مقاصد موردنظر به شیوه‌ای پایدار و مؤثر اشاره دارد. ظرفیت نهادی یک مفهوم چندوجهی است که منابع و قابلیت‌های مختلفی را در برمی‌گیرد که نهاد موردنظر را قادر می‌سازد تا به طور کارآمد عمل کند و خدمات موردنظر خود را ارائه دهد یا وظایف خود را به‌درستی انجام دهد. سازمان‌ها با درک و سرمایه‌گذاری در مؤلفه‌های کلیدی می‌توانند ظرفیت نهادی قوی کسب کنند که این امر آن‌ها را قادر می‌سازد تا به طور مؤثر وظایف خود را انجام دهند و در این مسیر حداقل ائتلاف منابع را داشته باشند.

در این پژوهش به‌منظور پیشنهاد چارچوب ظرفیت نهادی سازمان‌های دولتی به مطالعه کالای اساسی گندم پرداخته شد و نتایج حاصل نشان داد که چارچوب ظرفیت نهادی در تأمین کالای اساسی شامل پنج سطح ظرفیت‌سازمانی؛ شبکه سازمان‌ها؛ سازوکارهای مشارکت بین سازمانی؛ بستر نهادی و بستر محیطی است که هرکدام دارای عناصری هستند که در دستیابی به هدف تأمین کالای اساسی گندم نقش دارند و هر چه به سمت سطح ظرفیت سازمانی حرکت کنیم ظرفیت مداخله سازمان بیشتر می‌شود و هر چه به سمت بستر نهادی برویم برعکس از ظرفیت مداخله سازمان کاسته شده و به ظرفیت مقابله یا رویارویی آن افزوده می‌شود.

کوهن در تعریف چارچوب ظرفیت‌سازی در بخش دولتی به مواردی چون: ظرفیت نیروی کار، تعیین مراحل ظرفیت‌سازی، ظرفیت آموزشی، پشتیبانی نهادی و سیستم‌های خارجی و عوامل محیطی مربوط به وظایف بخش دولتی اشاره می‌کند (Cohen, 1995). در چارچوب ظرفیت نهادی بخش دولتی که توسط گریندل و هیلدربرند ارائه شده سطوح ظرفیت نهادی شامل منابع انسانی؛ سازمان؛ شبکه وظایف؛ عرصه نهادی بخش دولتی و محیط عمل است. گریندل و هیلدربرند در سطح شبکه وظایف به مجموعه‌ای از سازمان‌ها اشاره می‌کنند که با ایفای وظایف مشخصی مسیر دستیابی به اهداف را تسهیل می‌نمایند و بعد این سطح، بستر نهادی بخش دولتی قرار می‌گیرد (Grindle & Hilderbrand, 1995). چارچوب ظرفیت نهادی باتلی و لاربی نیز دارای سه سطح ظرفیت درون‌سازمانی؛ شبکه وظایف و محیط است (Batley & Larbi, 2004: 18-20). یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که صرفاً نمی‌توان با شبکه‌سازی از سازمان‌های مختلف که هرکدام دارای کارکردها و

ساختارهای خاص خود هستند مسیر دستیابی به اهداف را ساده نمود؛ بلکه لازم است عواملی که بر سازوکار مشارکت بین سازمانی تأثیر می‌گذارد نیز مورد شناسایی و بررسی قرار گیرند. بر این اساس پژوهش حاضر پیشنهاد نمود که در چارچوب ظرفیت نهادی بخش دولتی میان سطح شبکه سازمان‌ها و سطح بستر نهادی، سطح جدیدی تحت عنوان سازوکار مشارکت بین سازمانی تعریف شود. در پژوهش حاضر ارکان سازوکار مشارکت بین سازمانی شامل عوامل سازمانی و عوامل فردی و عوامل مربوط به وظایف شناسایی شده است. اهمیت این سطح از این منظر قابل تبیین است که ممکن است شبکه سازمان‌های مختلفی در حوزه مشخصی در بخش دولتی تعریف شود؛ ولی این شبکه کارایی لازم را نداشته باشد و از پتانسیل و منابع سازمان‌های درگیر در آن استفاده مؤثری نگردد؛ لذا شناسایی عواملی که می‌تواند سازوکار مشارکت بین سازمانی را تحت تأثیر قرار دهد برای مدیران دولتی این امکان را فراهم می‌کند تا نقاط ضعف مشارکت بین سازمانی را در سه بعد مربوط به عوامل سازمانی؛ فردی و عوامل مربوط به وظایف شناسایی کنند و برای رفع آن‌ها برنامه‌ریزی نموده و ظرفیت‌سازی‌های لازم را به صورت رسمی و غیررسمی انجام دهند.

در شکل فعلی که گندم تولید داخل مطابق قانون خرید تضمینی گندم خریداری می‌شود اشکالی که وجود دارد این است که مدیریت هزینه زنجیره تأمین گندم صرفاً بر ماده اولیه گندم متمرکز است و از مدیریت هزینه‌های سایر حلقه‌های زنجیره که شامل آرد و نان است غفلت شده است؛ به عبارتی شورای قیمت‌گذاری صرفاً درباره قیمت گندم که ماده اولیه این زنجیره است تصمیم‌گیری می‌کند و از این موضوع غفلت شده که با توجه به هزینه‌های تورم و تولید، این گندم در سایر حلقه‌های زنجیره به چه قیمتی به آرد و به چه قیمتی به نان تبدیل می‌شود؛ لذا از آنجایی که حلقه‌های زنجیره تأمین گندم با یکدیگر ارتباطات نزدیکی دارند توصیه می‌شود که در بحث مدیریت هزینه‌های مالی زنجیره تأمین گندم در بستر نهادی و بستر محیطی به جای مدیریت هزینه‌های ماده اولیه گندم برای کل زنجیره به صورت منسجم و یکپارچه شامل سه حلقه اصلی گندم و آرد و نان برنامه‌ریزی شود.

بخشی از موانع موجود که موجب کندشدن و تطویل تأمین گندم می‌گردد مربوط به شیوه‌های سنتی و تجهیزات فرسوده در مراحل مختلف تأمین گندم اعم از تخلیه و

بارگیری، حمل‌ونقل و مخازن ذخیره‌سازی در تأمین داخلی و خارجی گندم می‌گردد. در این شرایط برنامه‌های ظرفیت‌سازی دولت بایستی ناظر بر رفع این چالش‌ها با اولویت بیشتری انجام شود. در این خصوص ضرورت انجام مطالعات امکان‌سنجی جامع و همه‌جانبه و بررسی زیرساخت‌ها، تجهیزات، امکانات و مخازن موجود در جهت تضمین به‌موقع و سریع حمل و ذخیره‌سازی کالاهای اساسی و از جمله گندم امری ضروری به نظر می‌رسد تا پس از انجام این مطالعات برنامه‌ای مدون برای برآورد هزینه‌ها و تأمین منابع و عملیات نوسازی این‌گونه تجهیزات انجام شود. عملیات نوسازی تجهیزات فرسوده علاوه بر تسریع در روند حمل و ترخیص و ذخیره‌سازی کالاهای اساسی از اتلاف قابل‌توجه گندم در مراحل مختلف حمل و بارگیری و ذخیره‌سازی جلوگیری می‌نماید.

یکی از مسائل تأمین داخلی گندم تأخیر در پرداخت و کاهش قیمت خرید تضمینی گندم می‌باشد که موجب کاهش توان مالی کشاورزان و نارضایتی آن‌ها شده و حتی ممکن است آن‌ها را به سمت کشت محصولات جالیزی غیرضروری متمایل نماید؛ لذا اصلاح سیاست‌های خرید تضمینی و پرداخت به‌موقع مطالبات، می‌تواند نقش مهمی در بهبود وضعیت کشاورزان و افزایش تولید گندم در کشور داشته باشد. براین‌اساس بایستی قیمت خرید تضمینی بر اساس شاخص‌های اقتصادی و توجه به نرخ تورم و هزینه‌های تولید تعیین شود. به عبارتی قیمت خرید تضمینی باید به‌گونه‌ای تعیین شود که قدرت خرید کشاورزان حفظ شده و هزینه‌های تولید آن‌ها پوشش داده شود. سازوکار اجرایی خرید تضمینی نیز بایستی در سیاست خرید تضمینی بهبود یابد؛ به این صورت که فرایند خرید بایستی تسهیل شود؛ مراحل خرید تضمینی باید ساده‌سازی شده و زمان‌بندی مشخصی برای پرداخت مطالبات کشاورزان تعیین شود. اطلاعات مربوط به قیمت خرید، میزان خرید و پرداخت‌ها باید به‌صورت شفاف در اختیار کشاورزان قرار گیرد. همچنین نقش تعاونی‌های کشاورزی بایستی تقویت گردد به این صورت که تعاونی‌های کشاورزی باید در فرایند خرید تضمینی نقش فعال‌تری ایفا کنند. در نهایت، اصلاح قانون خرید تضمینی گندم باید با مشارکت همه ذی‌نفعان از جمله کشاورزان، دولت، بخش خصوصی و کارشناسان صورت گیرد. هدف از این اصلاحات، بهبود وضعیت معیشتی کشاورزان، افزایش

تولید محصولات کشاورزی، تأمین امنیت غذایی کشور و توسعه پایدار بخش کشاورزی می‌باشد.

منابع فارسی

- اسفندیاری پور، اسماعیل. (۱۴۰۱). گزارشی از اهمیت کشت گندم در ایران برگرفته از اخبار سبز کشاورزی <https://b2n.ir/x52128>
- رجبی، مریم، کرباسی، علیرضا (۱۴۰۰). تحلیل ریسک‌های زنجیره تأمین گندم در ایران، دوازدهمین کنفرانس ملی اقتصاد کشاورزی دانشگاه کردستان، سنندج، <https://civilica.com/doc/1798426>.
- خسروی، علی. (۱۴۰۱). رفع مشکلات زنجیره تولید گندم با اجرای صحیح کشت قراردادی، برگرفته از مسیر اقتصاد <https://b2n.ir/s32528>.
- ظریف مرادیان، شیرین. (۱۴۰۰). راهبردهای تأمین (عرضه) کالاهای اساسی بخش کشاورزی، نشریه امنیت اقتصادی، ۱۰(۹۳)، ۴-۲۰.
- علی پور، علیرضا؛ موسوی، سید حبیب اله، خلیلیان، صادق، مرتضوی، سید ابوالقاسم. (۱۳۹۷). کاهش منابع آب، افزایش بار مالی دولت و آشفتگی ارزی، چالش‌های اصلی تأمین گندم در ایران؛ چه باید کرد؟ فصلنامه اقتصاد کشاورزی، ۴(۱۲)، ۹۹-۱۲۶.
- کوهستانی، حسین. (۱۴۰۱). گزارش کمباین‌های فرسوده ضایعات درو می‌کنند؛ دسترنج کشاورزان زیر تیغ مکانیزاسیون برگرفته از <https://b2n.ir/n52761>
- مک ناب، دیوید ای. (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق کمی و کیفی مدیریت دولتی و سازمان‌های غیرانتفاعی، ترجمه رضا واعظی و محمدصادق آزمندیان، چاپ دوم، جلد اول، تهران: انتشارات صفار.
- موسوی شمس‌آباد، سید جلال، بهرام‌زاده، حسینعلی، سامانیان، مصیب. (۱۴۰۰). کارکردهای ابعاد مدیریت دانش در کارایی زنجیره تأمین گندم شرکت بازرگانی دولتی ایران، فصلنامه علمی کاوش‌های مدیریت بازرگانی، ۱۳(۲۵)، ۲۶۱-۲۹۶.

References

- Adebayo, K., Babu, S., & Rhoe, V. (2009). *Institutional capacity for designing and implementing agricultural and rural development policies and strategies in Nigeria* (No. 8). International Food Policy Research Institute (IFPRI).
- Alipour, A., Mosavi, S. H. A., Khalilian, S., Mortazavi, S. A. (2019). Decreasing water resources, increasing government spending and currency fluctuations, main challenges of supplying wheat in Iran; What should be done?. *Agricultural Economics*, 12(4), 99-126. doi: 10.22034/iaes.2018.90810.1610. (In Persian).
- Batley, R., & Larbi, G. (2004). The Changing Role of Government The Reform of Public Services in Developing Countries. In *Palgrave Macmillan*. <https://www.amazon.com/Changing-Role-Government-Developing->

- Countries/dp/0333736176
- Cid, A., & Lerner, A. M. (2023). Local governments as key agents in climate change adaptation: challenges and opportunities for institutional capacity-building in Mexico. *Climate Policy*, 1-13.
- Cohen, J. M. (1995). Capacity Building in the Public Sector: A Focused Framework for Analysis and Action. *International Review of Administrative Sciences*, 61(3), 407–422. <https://doi.org/10.1177/002085239506100307>
- Esfandiari-pour, E. (2022). The importance of wheat cultivation in Iran, Retrieved from Green agriculture news <https://b2n.ir/x52128>. (In Persian).
- Farenhorste-Mikane, I., Bazbauers, G., Blumberga, A., Blumberga, D., & Ijabs, I. (2021). Modelling of Institutional Capacity within Study of Energy Transition Dynamics. *Environmental and Climate Technologies*, 25(1), 1193–1204. <https://doi.org/10.2478/rtuct-2021-0090>
- Grindle, M. S., & Hilderbrand, M. E. (1995). Building sustainable capacity in the public sector: what can be done?. *Public administration and development*, 15(5), 441-463.
- Ibrahim, A. H. (2020). The Role of Institutional Capacity and Governance Practices in Service Delivery : The Case of South Wollo Zone Trade. *Global Scientific Journal*, 8(5), 132–159.
- Imbaruddin, A. (2003). Understanding Institutional Capacity of Local Government Agencies in Indonesia Statement of Originality. Australian National University, <https://doi.org/10.25911/5d7a2b08970a2>.
- Khan, N., Ray, R. L., Kassem, H. S., & Zhang, S. (2022). Mobile Internet Technology Adoption for Sustainable Agriculture: Evidence from Wheat Farmers. *Applied Sciences*, 12(10), 4902.
- Khosravi, A., (2022). Solving the problems of the wheat production chain with the correct implementation of contract farming, Retrieved from Masireqtesa: <https://b2n.ir/s32528> (In Persian).
- King, N., Horrocks, C., Brooks, J. (2019). *Interviews in qualitative research*, SAGE Publications Ltd.
- Knight, C. R. (2021). *A Qualitative Case Study of How Community Colleges Undertake Transformational Change to Build Institutional Capacity and Increase Student Success*. North Carolina State University.
- Kohestani, H., (2022). Report of worn-out combines harvesting waste; Disturbance of farmers under the blade of mechanization, Retrieved from <https://b2n.ir/n52761> (In Persian).
- Malhotra, A., Mathur, A., Diddi, S., & Sagar, A. D. (2022). Building institutional capacity for addressing climate and sustainable development goals: achieving energy efficiency in India. *Climate Policy*, 22(5), 652–670. <https://doi.org/10.1080/14693062.2021.1984195>.

- McNab, D. E. (2015). *Quantitative and qualitative research methods of public administration and non-profit organizations* (translated by Reza Vaezi and Mohammad Sadeq Azmandian). Second edition, volumes 1 and 2, Tehran: Safar Publications.(In Persian).
- Mousavi Shamsabad, S. J., Bahramzadeh, H. A., & samaniam, M. (2021). Investigating the Prioritization of Knowledge Management Dimensions and their Relationship to Wheat Supply Chain Performance in the Government-run Trading Corporation of Iran. *Journal of Business Administration Researches*, 13(25), 261-296. doi: 10.22034/bar.2021.12399.3204. (In Persian).
- Naz, F., & Kear, M. (2022). Impact of Ukraine War on Global Energy and Food Supply Chains. *Strategic Studies*, 42(2), 38-53.
- Oliveira, P. S. G., Araújo, J., Kaperaviczus, A. F., Da Silva, L. F., & Bandero, F. A. (2020). Consumer behavior of bread and its influence on “Supply Chain Management” an innovative approach. *Brazilian Journal of Operations & Production Management*, 17(4), 1–16.
- Oñate-Valdivieso, F., Massa-Sánchez, P., León, P., Oñate-Paladines, A., & Cisneros, M. (2021). Application of Ostrom’s Institutional Analysis and Development Framework in River Water Conservation in Southern Ecuador. Case Study—The Zamora River. *Water*, 13(24), 3536.
- Rajabi, M., Karbasi, A. (2021). Analysis of Wheat Supply Chain Risks in Iran, 12th National Specialized Conference on Agricultural Economics, Sanandaj, <https://civilica.com/doc/1798426>.(In Persian).
- Raynor, K., Warren-Myers, G., Paladino, A., Palm, M., & Judge, M. (2023). The Importance of Institutional Capacity and Negotiation Capacity in Affordable Housing Agreements: The Potential for Collective Action in Melbourne, Australia. *Housing, Theory and Society*, 1–19.
- Reinert, K. (2018). *No small hope: Towards the universal provision of basic goods*. In Oxford University Press.
- Singh, D. (2019). Understanding philosophical underpinnings of research with respect to various paradigms: Perspective of a research scholar. In *ANVESH-2019 Doctoral Research Conference in Management* (pp. 1-26).
- Weible, C. M. (Ed.). (2023). *Theories of the policy process*. Taylor & Francis.
- Wheat Production by Country 2022. (n.d.). Retrieved November 6, 2022, from <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/wheat-production-by-country>
- Wickham, F., Kinch, J., & Lal, P. (2009). Institutional capacity within Melanesian countries to effectively respond to climate change impacts, with a focus on Vanuatu and the Solomon Islands. In Secretariat of the Pacific Regional Environment Programme (SPREP). <https://doi.org/978-982-04->

0392-5.

Yigezu, Y. A., Moustafa, M. A., Mohiy, M. M., Ibrahim, S. E., Ghanem, W. M., Niane, A. A., ... & Halila, H. (2021). Food losses and wastage along the wheat value chain in Egypt and their implications on food and energy security, natural resources, and the environment. *Sustainability*, 13(18), 10011.

Zarif Moradian, Sh. (2022). The supply chain (supply) of the basic goods of the agricultural sector, *Scientific Monthly Economic Security*, 9 (10), 4-20. (In Persian).